

6. Radicalisering: confrontatie en handelingsperspectieven

mogelijkheden voor de professional

De professional heeft op verschillende manieren de mogelijkheid meerwaarde te bieden bij het weerbaar maken van personen (vooral jongeren) tegen radicale ideeën. Professionals leveren impliciet en expliciet een belangrijke bijdrage aan het overdragen van normen, waarden, kennis en vaardigheden aan jongeren. De benodigde activiteiten zijn veelal insluitend, perspectief biedend, corrigerend en pedagogisch van aard. De meerwaarde als professional ligt bij het adequaat tegengaan van de voedingsbodem en vergroten van weerbaarheid (preventie) en het reageren op radicalisering en weerwoord bieden (repressie).

concrete suggesties

Verdiep u in het verhaal van de jongere en ga het gesprek met hem of haar aan. Welke ervaringen heeft men op school of op straat? Hoe is het contact met de ouders? Neem daarbij de idealen van de jongere/jongvolwassene serieus. Bied ruimte om idealen te bespreken, zonder argwaan. Stel wel grenzen, en maak duidelijk welk gedrag (bijv. uitsluiting) of taalgebruik (bijv. discriminatie) niet getolereerd wordt. Handhaaf die grenzen, en trek daarin één lijn met collega's.

taken en rollen

De professional kan met betrekking tot de aanpak van polarisatie en radicalisering verschillende taken en rollen vervullen. De wijze waarop een bijdrage wordt geleverd aan het tegengaan van radicalisering hangt van een aantal factoren af:

- de mate waarin de professional toegang heeft tot de doelgroep;
- het bestaan van een vertrouwensrelatie ;
- het beschikken over de noodzakelijke methodiek.

Wanneer het contact met de jongere of het gesprek met de jongere stagneert en de professional zich zorgen maakt, worden collegiale consultatie of intervisie belangrijke instrumenten. Ook inbreng in een zorg- en adviesteam is een zinvolle mogelijkheid. In ieder geval hoort het tot de professionele competentie om tijdig advies en consultatie te vragen.

situatiefreageren

Er is niet één juiste manier om te reageren op vermeende radicalisering. In de meeste situaties is het aangaan van een gesprek met een persoon met radicale of ondemocratische denkbeelden een verstandige stap. Om het gesprek aan te kunnen gaan zijn aangrijpingspunten nodig, zoals de overtreding van gedragsregels, het effect van het gedrag op anderen en de belemmering van de eigen ontwikkeling van de persoon in kwestie. Direct handelen is niet altijd nodig; vooraf kan kennis

worden genomen van relevante achtergrondinformatie via collega's of ketenpartners. Zo nodig kan ook de wijkagent vroegtijdig worden ingeschakeld om vragen te stellen over opvallend gedrag. Soms echter zijn er veiligheidsrisico's en dan liggen andere acties voor de hand, zoals het terstond inschakelen van de politie.

concrete suggesties voor een gesprek met een persoon met ondemocratische ideeën

- Schat elke situatie goed in en ga na of en zo ja, wanneer een goed moment is om de persoon in kwestie vragen te stellen.
- Kies een natuurlijk moment en wees eerlijk, benoem eventuele zorgen, vragen of twijfels.
- Luister zonder oordeel en wees oprecht geïnteresseerd. Een belangstellende houding helpt om weerstand te voorkomen.
- Stimuleer de persoon zijn of haar problemen onder woorden te brengen.
- Bevorder zelfreflectie, door informatie aan te reiken. Onwenselijk of onhandig gedrag kan bij jongeren voortkomen uit gebrek aan handelingsopties. Dit noopt ook tot zelfreflectie bij de professional met betrekking tot eigen vooroordelen, slechte ervaringen of aannames.
- Houd vast aan de voorbeeldrol, leg op een passende wijze uit op welke wijze een persoon gebruik kan maken van de mogelijkheden die de rechtstaat biedt bij het pakken van kansen maar ook bij het stellen van grenzen. Stel die grenzen ook duidelijk, wat is wel toelaatbaar en welke gedrag gaat over de gestelde normen en waarden heen.
- Denk ook aan diegenen die geconfronteerd zijn met extremistische uitingen. Het is een voorstelbare valkuil om enkel de nadruk te leggen op de persoon die radicaliseert. Stel dus grenzen, en maak duidelijk welk gedrag (bv. uitsluiting) of taalgebruik (bv. discriminatie) niet getolereerd wordt. Handhaaf die grenzen, en trek daarin één lijn met collega's.
- Betrek collega's, ketenpartners en/of externe deskundigen. Indien u te maken krijgt met radicalisering is het belangrijk afstemming te zoeken met collega's of andere professionals, en de zorgen met hen te delen en uw bevinding of oordeel te toetsen. Als u vaststelt niet over voldoende kennis over vaardigheden te beschikken kan externe ondersteuning helpen. Schakel een veiligheidsexpert of ketenpartner in en indien de jongere een zorgaanpak nodig heeft schakel dat het zorgnetwerk of eventueel de ouders in.

De aanpak van radicalisering vergt een specifieke rol van professionals. De opgestelde richtlijnen door het COT bieden handelingsperspectief, welke ook samenwerking met netwerkpartners bevordert.

Aangrijpingspunten	Mogelijke bijdrage(n) eerstelijnsprofessional
Verkleinen voedingsbodem	<ul style="list-style-type: none"> - Voorkomen van uitsluiting - Bewust bijdragen leveren aan insluiting - In aanraking brengen met rolmodellen - Bijdragen leveren aan tegengaan discriminatie - Kunnen bijdragen aan kritisch denkvermogen
Verkleinen vatbaarheid, vergroten weerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> - In aanraking kunnen komen met kwetsbare jongeren - Voorkomen van gevoel onrechtvaardigheid - Het kunnen ondersteunen van ouders - Verminderen slachtoffergevoel - Alternatieven aandragen - Afnemende binding kunnen waarnemen - Bijdragen aan vertrouwen

Bron: De rol van eerstelijns werkers bij het tegengaan van polarisatie en radicalisering (COT 2008)